

Proiectul “ Pactul F.OR.M.: Cadru operațional sinergic pentru mai multe niveluri și mai mulți actori în scopul adaptării la schimbările economice și sociale”

Concluzii si recomandari privind dialogul social in Romania

- Mize și funcții sociale ale procesului de dialog social la nivelul sistemului social
- Concluzii și recomandări pentru îmbunătățirea procesului de dialog social

05-06 noiembrie 2014 – InterContinental Bucuresti

Prezintă:

Presedinte Executiv FNPSPR

Dr. Ing. Ion Sorici

- **Mize și funcții sociale ale procesului de dialog social la nivelul sistemului social**

Analiza a pornit de la distincția între funcțiile sociale ale dialogului social (DS) și rezultatele acestuia ; cele două aspecte sunt adesea confundate chiar de practicienii domeniului.

Încă din start trebuie făcută distincția între funcții sociale ale dialogului social (DS) și rezultate ale acestuia pentru a avea o înțelegere mai adecvată a întregului proces.

✓ **Funcțiile sociale ale dialogului social**

Funcțiile sociale au în vedere ce produce procesul de DS la nivelul corpului social, căror nevoi sociale răspunde procesul de dialog social. În acest sens *funcțiile sociale* ale dialogului social vizează:

- 1) întărirea proceselor democratice de guvernare;
- 2) preîntâmpinarea/evitarea tensiunilor sociale, respectiv asigurarea păcii sociale;
- 3) creșterea eficacității politicilor guvernamentale, în special politicile sociale;
- 4) creșterea eficienței economice.

✓ Rezultatele dialogului social

La nivel de *rezultate* se au în vedere efectele concrete ale unor situații de dialog social bipartit sau tripartit – de exemplu ce rezultate a avut negocierea contractului colectiv de muncă, a unui conflict social, a unei eminente restructurări sau încetări a activității economice. Distingem așadar între convenții / înțelegeri / consens stabilit și parafat în scris și efecte ale acestor acte de consens. În mod normal rezultatele dialogului social ar trebui să se reflecte în îndeplinirea funcțiilor sociale la care acesta trebuie să răspundă.

Beneficii ale <u>procesului</u> de dialog social	Beneficii ale <u>rezultatelor</u> dialogului social
<ul style="list-style-type: none"> - Democratizarea procesului de elaborare a politicilor economice și sociale; - Legitimitate și acceptare a deciziilor publice; - Reducerea conflictelor sociale prin facilitarea parteneriatului și a unei atitudini centrate pe rezolvarea de probleme; - Diminuarea tensiunilor sociale în perioadele de tranziție și dificultăți economice; 	<ul style="list-style-type: none"> - Pacturi sociale între parteneri sociali și alți "stakeholderi"; - Sustenabilitate reformelor economice și ale pieței muncii; - Aducerea dimensiunii sociale pe agenda reformelor politicilor economice; - Progres social și economic național;

Dialogul social se constituie ca unul din cele patru obiective strategice urmărite de care depinde concretizarea agendei muncii decente, alături de 1) crearea de locuri de muncă, 2) asigurarea drepturilor angajaților și 3) o protecție socială extensivă

Concluzii și recomandări pentru îmbunătățirea procesului de dialog social

1. Nivel national

1. Mentionam ca vulnerabilitate a dialogului social, capacitatea de expertiza a partenerilor sociali, precum si absenta unui corp de negociatori specializati la nivelul structurilor partenerilor sociali. Remedierea acestor stari de fapt necesita eforturi sustinute de catre partenerii sociali, pentru formarea specialistilor in domeniu.

2. O alta vulnerabilitate a sistemului integrat al dialogului social este neconcordanța între modalitățile de structurare a organizațiilor sindicale și patronale, ducând astfel la o dificultate majoră în negocierea contractelor colective de muncă sectoriale, deoarece mai ales în partea patronală, nu sunt constituite organizații patronale reprezentative la acest nivel, care să îndeplinească condițiile impuse de lege.

3. O alta carenta a sistemului consta in absenta unei culturi istorice a dialogului social

4. Putem aprecia ca inca se manifesta forme de “dialog” bazate pe presiune, suspiciune si neincredere, multe probleme a caror solutionare tine numai de bunavointa partenerilor, fiind solutionate prin apelarea la interventia si garantia autoritatilor

5. Consideram ca solutionarea acestor probleme (deficiente) se poate face prin diseminarea bunelor practici in domeniul dialogului social, atat din experienta acumulata in domeniu pe perioada ultimilor 20 de ani in Romania, cat si mai ales, din practica statelor europene cu traditie in domeniu.

6. Concluzionam ca eficienta sistemului este data de competenta si capacitatea de expertiza ridicata a partenerilor sociali, a caror deschidere catre utilizarea mecanismelor de dialog social se certifica in timp, prin participarea in structuri de dialog social, procese de dialog social, procese de negociere si acorduri semnate la toate nivelurile.

7. Consideram ca modelul dialogului social este perfectibil.

Este nevoie de :

- Profesionalism si credibilitate
- Parteneri sociali respectati de catre autoritatile publice

8. Interventia statului prin H.G. nr. 1260/2011 este o piedica majora in negocierea contractelor colective la nivel de sector, prin modul neadecvat de stabilire a sectoarelor de activitate, care a dus la o supradimensionare a sectoarelor de activitate, generand noi dificultati partenerilor sociali in respectarea conditiilor cerute de lege pentru incheierea unui contract. Dificultatile apar si datorita faptului ca nu exista corespondenta intre domeniile acoperite de structurile sindicale si patronale constituite la acest nivel.

9. Statul prin asumarea rolului de jucator prin fixarea salariului minim pe economie sau prin reglementari legislative cu privire la cheltuielile de natura salariale, limiteaza dialogul social in aceasta privinta, iar ecartul in care partenerii sociali negociaza contractele colective atat la nivel de sector de activitate, grup de unitati sau la nivel de unitate, este tot mai ingust.

10. A se vedea O.G.nr.26/21.08.2013 aprobată prin Legea 47/17.04.2014 -privind întărirea disciplinei financiare la nivelul unor operatori economici la care statul sau unitățile administrativ teritoriale sunt acționari unici și majoritari sau dețin direct sau indirect o participație majoritară și Legea 356/ 2013 bugetului de stat pe 2014, prin care se stabilesc cerințe obligatorii de respectat.

2. Nivel sectorial - Sectorul Serviciilor de Utilitati Publice

Concluzii

Analiza realizata sugerează că funcțiile sociale ale dialogului social în domeniul Serviciilor de Utilități Publice sunt îndeplinite în măsură redusă. Cauzele acestei situații se regăsesc cu precădere în:

1) lipsa unei infrastructuri instituționale la nivel teritorial suficient de funcționale pentru a stimula dialogul social (structuri instituționale locale precum Comisiile de Dialog Social Instituția Prefectului, Consiliile Județene și Consiliile Locale nu joacă un rol activ în stimularea și medierea dialogului între partenerii sociali).

2) o mișcare sindicală slăbită în contextul adoptării Legii nr. 62/2011 privind dialogul social, lucrumanifestat mai ales la nivel local, al unităților de servicii publice .

3) legat de punctul anterior,efectele slăbirii mișcării sindicale sunt acutizate de fragmentarea mișcării sindicale la nivel federativ

4) legislația în vigoare îngreunează declanșarea conflictelor de muncă care, deși oferă un anumit confort patronatului, generează acumularea de tensiuni sociale și participarea mai redusă a sindicatelor la procesul managerial.

5) lipsa competențelor tehnice și experienței în aspecte cheie de management (inclusiv financiare) și în comunicare – mai ales la nivelul sindicatelor, la nivel local.

6) lipsa unei culturi a dialogului social puternic încetățenită în rândul partenerilor sociali.

7) slaba utilizare a resurselor electronice (internet) ca mijloc de informare în procesul de dialog social.

8) analiza a arătat și faptul că informațiile care ar ușura îndeplinirea funcțiilor sociale ale dialogului *nu* sunt reciproc și transparent împărtășite în toate cazurile.

9) existența unei "asimetrii" informaționale și de competențe între sindicate și patronate: cele din urmă sunt mult mai bine informate, au acces mai ușor la anumite date cheie necesare în procesul de dialog social, sunt mai pregătite pentru a participa la dialogul social

Au fost identificate totuși cazuri de bună practică în derularea dialogului social la nivelul serviciilor de utilități publice. **Condițiile care au favorizat îndeplinirea funcțiilor scontate ale procesului de dialog social au constat în existența culturii parteneriatului social între părți, raport de putere sindicat/patronat echilibrat, un flux informațional între parteneri, transparent, competență ridicată a partenerilor și încrederea reciprocă între aceștia.**

Recomandări

1. Recomandări în plan legislativ

- ❖ Din punct de vedere legislativ recomandările sugerate în baza analizei derulate vizează în esență revizuirea cadrului de reglementare a dialogului social, punând organizațiile sindicale la nivel local în raport de echilibru cu reprezentanții patronali ai unităților din serviciile de utilități publice.
- ❖ O altă recomandare mai specifică este ca structurarea sectoarelor de activitate, în actuala formă, să fie revizuită urmând o logică ce ține de similaritatea condițiilor de muncă și a specificului de activitate.
- ❖ Reprezentativitatea sindicatelor la nivelul unităților ar trebui să fie de 50% + 1 din angajații unei activități specifice de activitate (dacă unitatea comasează mai multe activități distincte) sau chiar reducerea pragului la 30% +1.

- ❖ Declanșarea etapelor preliminare ale unui conflict de muncă ar trebui relaxate (eventual chiar prin reglementarea posibilității unui tip de manifestare a nemulțumirii în variantă virtuală, prin petiții electronice și exprimarea în scris, coerentă, a revendicărilor).
- ❖ Actul normativ ar trebui să prevadă și modul de compensare a activității sindicale cu scoaterea din producție și să confere o anumită securizare a locului de muncă pentru liderul/liderii de sindicat la terminarea mandatului.
- ❖ Ar fi dezirabil ca reglementările legale să stipuleze obligativitatea permisivității accesului la informații cheie privind managementul unității pentru reprezentanții sindicali (proces care, firește, nu ar afecta competitivitatea unității și ar respecta secretul economic).

❖ Rolul în procesul de dialog social și raportul cu autoritățile publice locale ar trebui mai clar și specific definit de legislație în cazul specific în care acționariatul majoritar al unității este deținut de autoritatea publică. De asemenea se resimte nevoia de a stimula mai accentuat implicarea structurilor instituționale locale (Prefecturi, Comisiile de Dialog Social) în procesul de dialog social la nivel local.

2. Recomandări în planul resurselor informaționale disponibile

- ❖ Dincolo de aspectele strict legislative, analiza a arătat că este nevoie de stimularea creării unor noi resurse de dialog tripartit, de stimularea creării unei comunități a „jucătorilor” în procesul dialogului social, a unei rețele de experți care să poată fi apelată și consultată pe parcursul procesului de dialog social.

❖ Tipurile de informații care ar eficientiza procesul de dialog social printr-o transparență mai largă sunt: date privind cifra de afaceri a unei anumite companii, salariul mediu al angajaților, investițiile și bugetul de venituri și cheltuieli al unei companii, situația unor companii similare, soluții de „pace socială” identificate în alte cazuri românești sau în alte țări, mizele importante ale negocierii în contextul concurențial generat de piață și al provocărilor socio-economice – criză etc.

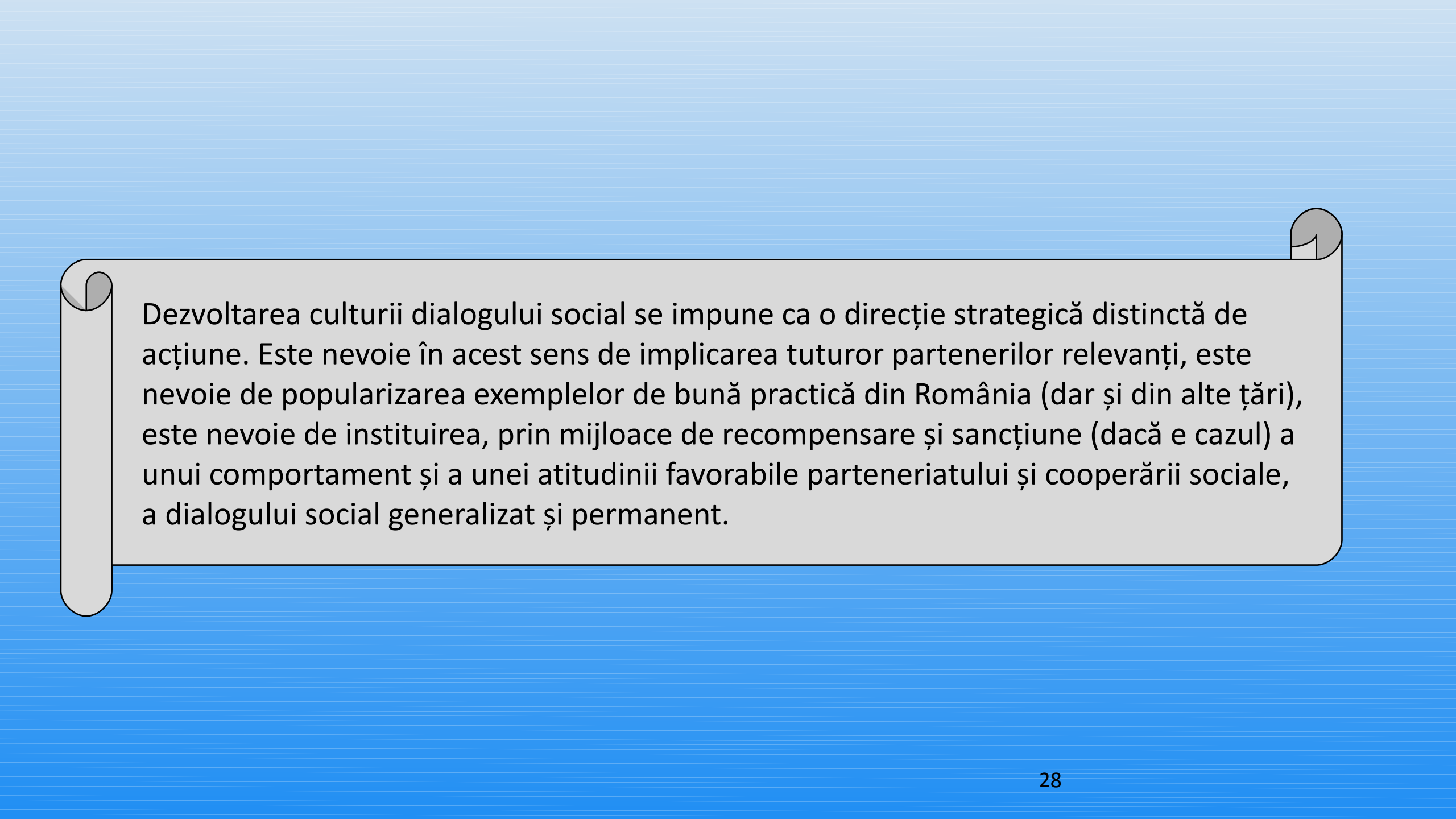
3. Recomandări în planul organizării sindicale

- ❖ Principala recomandare în planul organizării sindicale vizează concentrarea structurilor federative sub o umbrelă unică sau reducerea fragmentării nivelului federativ de reprezentare în domeniul serviciilor de utilitaț publice. Suntem conștienți că o astfel de reglementare este dificil de implementat, există adesea impedimente care țin de orgolii personale ale liderilor federațiilor, de agende personale diferite, de resentimente greu de depășit.

❖ O inițiativă dezirabilă, este și întărirea competențelor și abilităților de înțelegere a aspectelor manageriale și de comunicare socială a liderilor de sindicat de la nivel local. Un standard ocupațional de expert în dialog social (poate particular la nivelul sectorului de servicii de utilități publice) poate fi dezvoltat în acest sens.

❖ Tot în acest sens decidenții publici pot institui obligativitatea formării într-un astfel de standard ocupațional pentru liderii de sindicat de la nivel local, stimulând astfel creșterea nivelului de expertiză angajată în procesul de dialog social.

- ❖ Nivelul patronal poate acționa prin susținerea procesului de creștere a competențelor de participare la dialogul social a partenerilor sindicali. În actuala conjunctură legislativă patronatele au o plajă de manevră mult mai largă, sunt cei care pot iniția relații și raporturi specifice cu sindicatele.
- ❖ Este esențial totuși, în acest cadru, creșterea efortului pentru ca reprezentanții patronali să conștientizeze faptul că partenerii sindicali sunt o resursă esențială pentru creșterea eficienței și eficacității unității.

Dezvoltarea culturii dialogului social se impune ca o direcție strategică distinctă de acțiune. Este nevoie în acest sens de implicarea tuturor partenerilor relevanți, este nevoie de popularizarea exemplelor de bună practică din România (dar și din alte țări), este nevoie de instituirea, prin mijloace de recompensare și sancțiuni (dacă e cazul) a unui comportament și a unei atitudinii favorabile parteneriatului și cooperării sociale, a dialogului social generalizat și permanent.

3. Nivel teritorial

Cadru legal

- În conformitate cu prevederile Legii 62/2011 – Legea dialogului social, la nivelul județelor sunt constituite comisii de dialog social formate din reprezentanții administrației publice locale, reprezentanții organizațiilor patronale și ai organizațiilor sindicale reprezentative la nivel național.

- Comisiile au caracter consultativ și activitatea lor vizează, în special, asigurarea unor relații de parteneriat social între administrație, organizațiile patronale și organizațiile sindicale, care să permită o informare reciprocă permanentă asupra problemelor care sunt de domeniul de interes al administrației locale și/sau al partenerilor sociali, în vederea asigurării unui climat de pace și stabilitate socială.

- Este asigurat astfel cadrul pentru consultarea partenerilor sociali asupra inițiativelor legislative sau de altă natură cu impact economico-social asupra județului, precum și a altor probleme din sfera de activitate a administrației publice centrale sau din județe și municipiul București asupra cărora partenerii sociali convin să discute.

CONCLUZII

1. Participarea si implicarea inegala a partenerilor sociali la dezbaterile din Comisiile de Dialog Social, sindicatul fiind mult mai vizibile si interesate, decat patronatele.
2. Neimplicarea adecvata a partenerilor sociali - patronate si sindicate - se reflecta in tematica supusa dezbaterii in cadrul Comisiilor de dialog social, care in majoritatea cazurilor este propusa de catre autoritatile locale.

CONCLUZII

3. Tematica legata de strategiile de dezvoltare locala, dezvoltarea si modernizarea serviciilor de utilitati publice, master planuri si absorbtia fondurilor europene in acest domeniu, apare extreme de rar pe ordinea de zi a Comisiilor de dialog social.

CONCLUZII

4. Pastrarea unei scheme rigide de lucru a Comisiilor de dialog social teritorial, pastrand numai aceeasi invitati ca titulari, stabiliti prin cadrul legal, inchide o usa catre noi actori locali semnificativi, cu o buna cunoastere a problematicii locale, in special a celei cu implicatii economico- sociale.

5. Alti actori locali importanti, patronate si syndicate, organizatii neguvernamentale, IMM-uri, mediu academic, Camera de Comert, mediul de afaceri, nu sunt invitati in functie de subiectele aflate in discutie in cadrul Comisiilor de Dialog Social.

PROPUNERI

- ✓ Nominalizarea sau invitarea reprezentantilor federatiilor patronale si sindicale cu reprezentativitate la nivelul sectorului de activitate "Servicii comunitare de utilitati publice, Gestionarea deseurilor, activitati de decontaminare si de protectie a mediului" la sedintele Comisiilor de Dialog Social, avand in vedere ca multe confederatii patronale si sindicale si-au pierdut reprezentativitatea la nivel national

✓ Invitarea actorilor importanti din plan local, amintiti anterior, la lucrarile Comisiilor de Dialog Social, avand in vedere si tematica dezbatuta.

✓ Informarea cetatenilor in privinta solutiilor gasite privind rezolvarea unor probleme cu mare impact, legate de viata lor si de implicatiile economice si sociale ale acestora.

Vă mulțumesc pentru atenție !

Presedinte Executiv FNPSPR

Dr. Ing. Ion Sorici

Email : ion@netbv.ro; contact@ligacitadina.ro

Web : www.ligacitadina.ro